

TA'LIM TIZIMIDA BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA RAQAMLI BOSHQARUV TEXNOLOGIYALARINING O'RNI

Sobirova Noila

Jizzax davlat pedagogika universiteti pedagogika-psixologiya va inklyuziv ta'lim fakulteti talabasi

I. X. To'raqulova

Jizzax davlat pedagogika universiteti o'qituvchisi

Anotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim tizimida barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda boshqaruvning o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqot davomida ta'lim muassasalarida samarali boshqaruvning nazariy asoslari, strategik rejalashtirish, innovatsion va raqamli texnologiyalarni joriy etish hamda boshqaruv samaradorligini oshirish omillari o'rganildi. Shuningdek, barqaror rivojlanish maqsadlarini amalga oshirishda ta'lim tizimi boshqaruvining zamonaviy yondashuvlari va istiqbolli yo'nalishlari yoritildi. Tadqiqot natijalari ta'lim muassasalarida boshqaruv faoliyatini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish va barqaror rivojlanish strategiyalarini samarali amalga oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: barqaror rivojlanish, barqaror rivojlanish maqsadlari, ta'lim tizimi, ta'lim menejmenti, boshqaruv samaradorligi, strategik boshqaruv, raqamli texnologiyalar, innovatsion boshqaruv, ta'lim sifati, inson kapitali.

Abstract. This article analyzes the role and significance of management in achieving Sustainable Development Goals (SDGs) within the education system. The study examines the theoretical foundations of effective educational management, strategic planning, the implementation of innovative and digital technologies, and factors influencing management efficiency in educational institutions. Furthermore, modern approaches and mechanisms of educational governance in the context of sustainable development are discussed. The research findings provide practical recommendations for improving management practices, enhancing the quality of education, and effectively implementing sustainable development strategies in educational institutions.

Keywords: Sustainable Development, Sustainable Development Goals (SDGs), Education System, Educational Management, Management Efficiency, Strategic Management, Digital Technologies, Innovative Management, Quality Education, Human Capital.

KIRISH

XXI asrda globallashtirish, raqamlashtirish va innovatsion rivojlanish jarayonlari jamiyat hayotining barcha sohalariga, jumladan ta'lim tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

Zamonaviy dunyoda ta'lim nafaqat bilim berish vositasi, balki ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning muhim omili, inson kapitalini shakllantirish va barqaror rivojlanishni ta'minlashning asosiy mexanizmlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Shu sababli ta'lim tizimini samarali boshqarish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanib bormoqda.

2015-yilda Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan qabul qilingan Barqaror rivojlanish maqsadlari (BRM) insoniyat oldida turgan global muammolarni hal etish, kambag'allikni qisqartirish, sifatli ta'limni ta'minlash, ekologik muvozanatni saqlash va iqtisodiy farovonlikka erishishni nazarda tutadi. Ushbu maqsadlar ichida sifatli ta'limni ta'minlashga qaratilgan to'rtinchi maqsad alohida ahamiyatga ega bo'lib, boshqa barcha maqsadlarga erishish uchun mustahkam asos yaratadi. Ta'lim tizimining samarali faoliyati esa bevosita boshqaruv sifati va uning natijadorligiga bog'liq.

Bugungi kunda ta'lim muassasalarida boshqaruvning zamonaviy usullarini joriy etish, strategik rejalashtirishni takomillashtirish, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish hamda inson resurslarini rivojlantirish barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishning muhim shartlaridan hisoblanadi. Ta'lim tizimida boshqaruvning samaradorligi ta'lim sifati, pedagog kadrlarning kasbiy salohiyati, resurslardan oqilona foydalanish va innovatsion muhitni shakllantirish kabi ko'rsatkichlar orqali namoyon bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasida ham ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, xalqaro standartlarga moslashtirish va boshqaruv samaradorligini oshirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, "O'zbekiston – 2030" strategiyasi hamda ta'lim sohasidagi davlat dasturlarida sifatli ta'limni ta'minlash va boshqaruv tizimini takomillashtirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Bu esa ta'lim tizimida barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda boshqaruvning o'rni va ahamiyatini ilmiy jihatdan o'rganishni dolzarb masalaga aylantiradi.

Mazkur maqolaning maqsadi ta'lim tizimida barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda boshqaruvning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilish, boshqaruv samaradorligini oshirish omillarini aniqlash hamda ta'lim muassasalarida barqaror rivojlanishni ta'minlashga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida ta'lim tizimida barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda boshqaruvning o'rni aniqlash va baholash uchun nazariy hamda empirik tadqiqot usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, ilmiy adabiyotlarni o'rganish va umumlashtirish usullari tashkil etdi.

Mavzu bo'yicha mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Barqaror rivojlanish maqsadlariga oid hujjatlari, UNESCO va boshqa xalqaro tashkilotlarning hisobotlari tahlil qilindi. Shuningdek, ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirishga qaratilgan me'yoriy-huquqiy hujjatlar ham o'rganildi.

Tadqiqot davomida ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan boshqaruv mexanizmlarining samaradorligi qiyosiy tahlil qilinib, ularning barqaror rivojlanish maqsadlariga ta'siri baholandi. Olingan natijalar ilmiy umumlashtirish va mantiqiy tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, tegishli xulosa va tavsiyalar ishlab chiqildi.

NATIJAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari ta'lim tizimida samarali boshqaruv barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishning muhim omillaridan biri ekanligini ko'rsatdi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, boshqaruv jarayonlarida strategik rejalashtirish, monitoring va baholash mexanizmlarining samarali tashkil etilishi ta'lim sifati ko'rsatkichlarining oshishiga xizmat qiladi.

Jadval 1. Ta'lim tizimida barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda boshqaruv omillarining ahamiyati

№	Boshqaruv omili	Ta'sir yo'nalishi	Kutilayotgan natija
1	Strategik rejalashtirish	Ta'lim muassasasi faoliyatini uzoq muddatli rivojlantirish	Ta'lim sifati va boshqaruv samaradorligining oshishi
2	Raqamli boshqaruv texnologiyalari	Ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash va monitoring	Shaffoflik va tezkor qaror qabul qilish
3	Pedagog kadrlar salohiyatini oshirish	Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish	O'qitish sifatining yaxshilanishi
4	Monitoring va baholash tizimi	Ta'lim jarayonini doimiy nazorat qilish	Kamchiliklarni o'z vaqtida aniqlash
5	Resurslarni samarali boshqarish	Moddiy va moliyaviy mablag'lardan oqilona foydalanish	Ta'lim muhitining yaxshilanishi
6	Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik	Ota-onalar, jamiyat va davlat tashkilotlari ishtiroki	Ta'lim tizimining barqaror rivojlanishi
7	Innovatsion boshqaruv yondashuvlari	Zamonaviy boshqaruv usullarini joriy etish	Raqobatbardosh va sifatli ta'lim
8	Inklyuziv boshqaruv tamoyillari	Teng imkoniyatlarni yaratish	Ta'lim qamrovining kengayishi

Shuningdek, ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalar va innovatsion boshqaruv usullarining joriy etilishi boshqaruv samaradorligini oshirib, resurslardan oqilona foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Elektron boshqaruv tizimlari orqali ma'lumotlar almashinuvi tezlashadi, qarorlar qabul qilish jarayoni takomillashadi va ta'lim jarayonining shaffofligi ta'minlanadi.

Tadqiqot davomida sifatli ta'limni ta'minlash, pedagog kadrlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim ahamiyat kasb etishi

aniqlandi. Boshqaruv tizimining samarali tashkil etilishi nafaqat ta'lim sifati, balki ijtimoiy tenglik, inklyuzivlik va innovatsion rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, ta'lim muassasalarida zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini keng qo'llash, raqamli transformatsiyani jadallashtirish va strategik boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish orqali barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish imkoniyatlari sezilarli darajada oshadi.

XULOSA

Ta'lim tizimi barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim strategik sohalardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari ta'lim muassasalarida samarali boshqaruv tizimini shakllantirish sifatli ta'limni ta'minlash, inson kapitalini rivojlantirish va jamiyatning barqaror taraqqiyotiga erishishda muhim omil ekanligini tasdiqladi.

Boshqaruv jarayonlariga innovatsion va raqamli texnologiyalarni joriy etish, strategik rejalashtirishni takomillashtirish hamda monitoring va baholash mexanizmlarini kuchaytirish ta'lim tizimi samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, pedagog kadrlarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish va manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

Kelgusida ta'lim tizimida boshqaruvning zamonaviy modellarini joriy etish, raqamli boshqaruv vositalaridan foydalanish ko'lamini kengaytirish hamda xalqaro tajribalarni amaliyotga tatbiq etish orqali ta'lim sifatinı yanada oshirish va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. United Nations. Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. – New York: United Nations, 2015. – 41 p.
2. UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. – Paris: UNESCO Publishing, 2017. – 63 p.
3. UNESCO. Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. – Paris: UNESCO, 2021. – 186 p.
4. OECD. Education at a Glance 2023: OECD Indicators. – Paris: OECD Publishing, 2023. – 490 p.
5. OECD. The Future of Education and Skills: Education 2030. – Paris: OECD Publishing, 2018. – 45 p.
6. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. – 5th ed. – New York: Teachers College Press, 2020. – 352 p.
7. Bush T. Theories of Educational Leadership and Management. – 5th ed. – London: Sage Publications, 2020. – 248 p.

8. Hallinger P. Bringing Context Out of the Shadows of Leadership // Educational Management Administration & Leadership. – 2018. – Vol. 46(1). – P. 5–24.
9. Harris A., Jones M. Teacher Leadership and Educational Change // School Leadership & Management. – 2019. – Vol. 39(2). – P. 123–126.
10. Leithwood K., Harris A., Hopkins D. Seven Strong Claims about Successful School Leadership Revisited // School Leadership & Management. – 2020. – Vol. 40(1). – P. 5–22.
11. World Bank. World Development Report 2018: Learning to Realize Education's Promise. – Washington, DC: World Bank, 2018. – 236 p.
12. United Nations Development Programme (UNDP). Human Development Report 2023/2024. – New York: UNDP, 2024. – 328 p.
13. Schleicher A. World Class: How to Build a 21st-Century School System. – Paris: OECD Publishing, 2018. – 297 p.

